

MANAGEMENT AND ADMINISTRATION

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2024.2.14>

KONTROLA PAŃSTWA JAKO MECHANIZM ODDZIAŁYWANIA NA PAŃSTWOWE ZARZĄDZANIE AUTOSTRADAMI NA UKRAINIE

Yurii Vershyhora

*absolwent Instytutu Administracji, Administracji Publicznej i
Doskonalenia Zawodowego Politechniki Lwowskiej (Lwów, Ukraina)*

ORCID ID: 0000-0002-3394-7562

yu.vershyhora@gmail.com

Adnotacja. Zapewnienie skutecznego i odpowiedzialnego zarządzania autostradami Ukrainy jest kluczowym czynnikiem rozwoju gospodarki. Kontrole i regulacje rządowe odgrywają w tym obszarze główną rolę, promując zgodność z ustawodawstwem, jakością i bezpieczeństwem infrastruktury drogowej. Celem pracy jest przeprowadzenie rozszerzonej analizy głównych form i metod regulacji i kontroli państwa w zakresie zarządzania drogami Ukrainy oraz ich systematyzacja. W tym celu przeprowadzono analizę praktyki kontroli i regulacji państwa, artykułów naukowych i ustawodawstwa.

W pracy zbadano główne funkcje i uprawnienia organów władzy państwowej, przeanalizowano proces uzyskiwania zezwoleń na budowę i remont autostrad. Omówiono formy i metody kontroli państwa nad przestrzeganiem wymogów prawa.

Stwierdzono, że kontrola i regulacje państwa odgrywają ważną rolę w zapewnieniu skutecznego i odpowiedzialnego zarządzania autostradami na Ukrainie. Istnieją różne formy i metody kontroli rządowej stosowane w celu sprawdzenia zgodności z przepisami prawa, jakości i bezpieczeństwa infrastruktury drogowej. Konieczne jest ciągle doskonalenie systemu kontroli i regulacji państwa, aby zapewnić jego skuteczność i zgodność z wyzwaniami współczesności.

Słowa kluczowe: zarządzanie drogami, legislacja, regulacje, budowa dróg, uwarunkowania i ograniczenia urbanistyczne, organ samorządu terytorialnego.

STATE CONTROL AS A MECHANISM OF INFLUENCE ON THE STATE MANAGEMENT OF AUTOMOBILE ROADS IN UKRAINE

Yurii Vershyhora

*postgraduate student at the Institute of Administration, Public Administration
and Professional Development of the Lviv Polytechnic National University (Lviv, Ukraine)*

ORCID ID: 0000-0002-3394-7562

yu.vershyhora@gmail.com

Abstract. Ensuring effective and accountable management of Ukraine's highways is a key factor for economic development. State control and regulation play a major role in this area, promoting compliance with legislation, quality and safety of road infrastructure. The purpose of the work is to carry out an extended analysis of the main forms and methods of state regulation and control in the field of road management of Ukraine and their systematization. For this, an analysis of the practice of state control and regulation, scientific articles and legislation was carried out.

The work examines the main functions and powers of state management bodies, analyzes the process of obtaining permits for construction and repair of highways. Forms and methods of state control over compliance with legislation are considered.

It was concluded that state control and regulation play an important role in ensuring effective and accountable management of Ukraine's highways. There are various forms and methods of government control that are used to check compliance with legislation, quality and safety of road infrastructure. It is necessary to constantly improve the system of state control and regulation to ensure its effectiveness and compliance with modern challenges.

Key words: road management, legislation, regulation, road construction, town planning conditions and restrictions, local government.

ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ ЯК МЕХАНІЗМ ВПЛИВУ НА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ АВТОМОБІЛЬНИМИ ДОРОГАМИ В УКРАЇНІ

Юрій Вершигора

*аспірант Інституту адміністрування, державного управління та професійного розвитку
Національного університету «Львівська політехніка» (Львів, Україна)*

ORCID ID: 0000-0002-3394-7562

yu.vershyhora@gmail.com

Анотація. Забезпечення ефективного та підзвітного управління автомобільними дорогами України є ключовим фактором для розвитку економіки. Державний контроль та регулювання відіграють основну роль у цій сфері,

сприяючи дотриманню законодавства, якості та безпеці дорожньої інфраструктури. Метою роботи є проведення розширеного аналізу основних форм та методів державного регулювання та контролю у сфері дорожнього господарства України та їх систематизацію. Для цього здійснено аналіз практики державного контролю та регулювання, наукових статей та законодавства.

В роботі досліджено основні функції та повноваження державних органів управління, проаналізовано процес отримання дозволів на будівництво, та ремонт автомобільних доріг. Розглянуто форми та методи державного контролю за дотриманням вимог законодавства.

Зроблено висновок, що державний контроль та регулювання відіграють важливу роль у забезпеченні ефективного та підзвітного управління автомобільними дорогами України. Існують різні форми та методи державного контролю, які використовуються для перевірки дотримання законодавства, якості та безпеки дорожньої інфраструктури. Необхідно постійно вдосконалювати систему державного контролю та регулювання для забезпечення її ефективності та відповідності сучасним викликам.

Ключові слова: дорожнє господарство, законодавство, регулювання, дорожнє будівництво, містобудівні умови та обмеження, орган місцевого самоврядування.

Вступ. Управління автомобільними дорогами – це складне завдання, яке потребує комплексного підходу. Крім державних органів, на які покладено основну відповідальність за реалізацію державної політики у сфері дорожнього господарства, важливу роль відіграє й державний контроль та регулювання. Завдяки взаємодії цих чинників та співпраці держави та громадськості можна забезпечити більш ефективне, прозоре та підзвітне управління автомобільними дорогами, що, в свою чергу, сприятиме покращенню їх стану та умов експлуатації. Тому вивчення та аналіз державного контролю діяльності державних органів управління в системі дорожнього господарства України є актуальним.

Основна частина. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід зазначити, що науковцями плідно вивчається сфера державного контролю у дорожньому господарстві країни. Так Ковальчук О. М., Савченко І. А., Шевченко В. П. досліджують роль державного контролю у забезпеченні безпеки дорожнього руху на автомобільних дорогах України (Ковальчук, 2022: 62).

Морозенко О. С., Грищенко О. В., Пономаренко О. О. досліджують проблеми та перспективи державного управління автомобільними дорогами в Україні. Розглядаються основні проблеми, з якими стикається держава в цій сфері, а також шляхи їх вирішення (Морозенко, 2021: 134).

М. М. Бурик у своїй роботі аналізує проблемні питання ефективності діяльності суб'єктів управління в сфері розвитку дорожньо-транспортної інфраструктури (Бурик, 2020: 172).

Попри попередні дослідження зазначене питання залишається відкритим, тому вважаємо, що необхідно провести розширений аналіз стану державного регулювання і контролю в сфері управління автомобільними дорогами в Україні.

Формування цілей статті. Метою статті є проведення розширеного аналізу основних форм та методів державного регулювання та контролю у сфері дорожнього господарства України та їх систематизація.

Виклад основного матеріалу. Державний контроль здійснюється органами державної влади, які є суб'єктами державного контролю. Далі наведено узагальнений аналіз їхніх функцій, які стосуються регулювання та контролю в сфері дорожнього господарства України.

Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України (Мінінфраструктури) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України:

- здійснює стратегічне керівництво та координацію діяльності у сфері автомобільних доріг;
- затверджує державні програми розвитку дорожньо-транспортної інфраструктури;
- визначає пріоритетні напрямки розвитку дорожнього господарства;
- забезпечує контроль за використанням бюджетних коштів (Постанова Кабінету Міністрів України, 2015).

Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України:

– є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який реалізує державну політику у сфері автомобільних доріг;

– забезпечує експлуатацію та утримання автомобільних доріг загального користування державного значення;

- здійснює будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт автомобільних доріг;
- забезпечує безпеку дорожнього руху (Постанова Кабінету Міністрів України, 2014).

Служби відновлення та розвитку в областях:

– є територіальними органами виконавчої влади, які підпорядковуються Державному агентству відновлення та розвитку інфраструктури України;

– здійснюють експлуатацію та утримання автомобільних доріг загального користування державного значення на території відповідної області;

- здійснюють будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт автомобільних доріг;
- забезпечують безпеку дорожнього руху.

Слід також зазначити, що у рамках децентралізації управління дорогами у 2018 році зі сфери управління Служб відновлення та розвитку в областях до сфери управління обласних державних адміністрацій було передано 120 000 км доріг загального користування місцевого значення (обласні та районні дороги). Обласні державні адміністрації виконують ідентичні Службам функції однак в межах автомобільних доріг місцевого значення області.

Метою діяльності державних органів управління у сфері автомобільних доріг згідно з українським законодавством є:

- додержання законодавства у сфері автомобільних доріг;
- експлуатація та утримання автомобільних доріг;
- будівництво, реконструкція та капітальний ремонт автомобільних доріг;
- забезпечення безпеки дорожнього руху (Закон України, 2005).

Закон України «Про автомобільні дороги» також передбачає здійснення державного регулювання та контролю у сфері автомобільних доріг. Регулювання здійснюється шляхом видачі дозволів на будівництво, реконструкцію та ремонт автомобільних доріг. Здійснення будівельних робіт на автомобільних дорогах України, незалежно від їх складності, потребує чітко регламентованого дозволу. Цей процес ґрунтується на низці нормативно-правових актів, що покликані забезпечити безпеку, якість та відповідність робіт встановленим державним стандартам. Крім зазначеного Закону до цих актів відносяться Порядок виконання підготовчих та будівельних робіт (Постанова Кабінету Міністрів України, 2011), Державні стандарти України (ДСТУ) та Державні будівельні норми України (ДБН), що стосуються будівництва автомобільних доріг, – регламентують технічні вимоги до проектування, будівництва та експлуатації автошляхів (технічне регулювання, 2024).

Весь шлях від планування виконання будівельних робіт до їх реалізації складається з наступних етапів:

1. Розробка проектної документації. Проектну документацію для будівництва автомобільних доріг розробляють сертифіковані проектні організації з відповідним досвідом та кваліфікацією. Це забезпечує високий стандарт якості проектування та дозволяє уникнути можливих проблем під час будівництва та експлуатації дороги. Ліцензії та досвід є важливими критеріями, оскільки правильно розроблена проектна документація визначає якість та безпеку дорожнього об'єкта. Під час розробки проектної документації для автомобільних доріг в Україні, проект повинен відповідати всім вимогам Державних будівельних норм (ДБН) та інших відповідних нормативних документів. ДБН встановлюють стандарти та вимоги до проектування, будівництва та експлуатації будівель і споруд, у тому числі і дорожніх. Ці вимоги охоплюють різні аспекти, такі як геометричні параметри доріг, структурні елементи дорожнього покриття, організація дорожнього руху, безпека дорожнього руху, інженерні системи та інше. Відповідність проекту вимогам ДБН та інших нормативних документів гарантує якість та безпеку дорожнього об'єкта;

2. Експертиза проектної документації. Проектну документацію для будівництва автомобільних доріг погоджують з відповідними органами державного управління, які видають технічні умови. Ці умови встановлюють вимоги, які повинен враховувати проект при його розробці з метою забезпечення відповідності проекту всім стандартам і нормативам. У разі реалізації проектів будівництва із залученням бюджетних коштів, коштів державних і комунальних підприємств, установ та організацій, а також кредитів, наданих під державні гарантії, незалежно від категорії складності об'єктів обов'язкової експертизі підлягає кошторисна частина проектної документації відповідно до вимог Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17.02.2011 № 3038-VI (Закон України, 2011);

3. Отримання дозволу на виконання будівельних робіт. Право на виконання підготовчих робіт (якщо вони не були виконані раніше згідно з повідомленням про початок виконання підготовчих робіт) і будівельних робіт на об'єктах будівництва, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками або підлягають оцінці впливу на довкілля згідно із Законом України "Про оцінку впливу на довкілля", підключення об'єкта будівництва до інженерних мереж та споруд надається замовнику та генеральному підряднику чи підряднику (якщо будівельні роботи виконуються без залучення субпідрядників) після отримання дозволу на виконання будівельних робіт.

Відповідно до статті 261 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» документи на отримання дозвільних документів для об'єктів, що належать до класу відповідальності СС2/СС3, приймаються виключно в електронній формі (Закон України, 2011).

Подання заяви для отримання дозволу на початок виконання будівельних робіт здійснюється через електронний кабінет користувача Єдиного державного вебпорталу електронних послуг Портал Дія. Після подання заяви на видачу дозволу її статус можна перевірити в кабінеті громадянина, організації. Повідомлення про видачу дозволу або відмову у видачі дозволу також з'явиться у кабінеті і буде відправлено на електронну пошту.

Після видачі дозволу запис про це з'явиться в Реєстрі будівельної діяльності, а в кабінет громадянина буде направлено електронну копію дозволу або відмову у видачі дозволу. Перевірити реєстрацію дозволу можна за допомогою Порталу Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва https://e-construction.gov.ua/permits_doc_new у розділі "Реєстри" (Дія: Дозвіл на виконання будівельних робіт, 2024).

Слід також зазначити певні особливості отримання дозволів залежно від виду робіт у сфері дорожнього господарства. При новому будівництві необхідне отримання містобудівних умов та обмежень (МУО) – це перший крок у процесі нового будівництва. МУО видаються органом місцевого самоврядування за місцем розташування земельної ділянки. У МУО зазначаються основні параметри планованого об'єкта, його відповідність генеральному плану населеного пункту, а також перелік необхідних для будівництва документів.

Проведення громадських слухань – це обов'язкова процедура при новому будівництві, що дає можливість громадськості висловити свою думку щодо проекту.

Громадські слухання організовуються органом місцевого самоврядування.

Важливо зазначити, що громадські слухання не є формальністю, а мають суттєвий вплив на хід проекту. За результатами слухань можуть бути внесені зміни до проектної документації або навіть прийнято рішення про відмову у будівництві.

При виконанні реконструкції чи капітального ремонту МУО та громадські слухання не є обов'язковими, проте Державна інспекція архітектури та містобудування України чи орган місцевого самоврядування можуть ініціювати проведення громадських слухань, якщо вважають це за необхідне.

Поточний ремонт, як правило, не потребує отримання дозволу на виконання будівельних робіт.

Тепер розглянемо державний контроль за дотриманням вимог законодавства у сфері автомобільних доріг в Україні. Для початку класифікуємо форми та методи державного контролю.

1. Перевірки. Перевірки поділяються за терміном на два основних типи: планові та позапланові. Їх відрізняють як за підставами проведення, так і за процедурою здійснення.

1.1. Планові перевірки характеризуються тим, що здійснюються на підставі річного плану, який затверджується контролюючим органом. Метою є профілактика порушень та запобігання шкоди суспільним інтересам. Перевагою такого типу перевірок є сприяння попередженню порушень, адже суб'єкти господарювання мають час на усунення недоліків до початку перевірки та забезпечення прозорості та передбачуваності дій контролюючих органів. Недоліками є те, що деякі порушення можуть залишатися невиявленими до моменту наступної планової перевірки, не завжди дають змогу оперативно реагувати на нововиявлені ризики. Реалізуються шляхом реалізації державної та регіональних програм розвитку державного господарства, а також виконанням погоджених з Державним агентством відновлення та розвитку інфраструктури України переліків запланованих робіт.

1.2. Позапланові перевірки характерні тим, що здійснюються без попереднього повідомлення за наявності достатніх підстав. Підстави для проведення чітко визначені в законодавстві (наприклад, звернення громадян, виявлення порушень під час попередньої перевірки, тощо). Мета – оперативне реагування на порушення та усунення їх наслідків. До переваг позапланових перевірок можна віднести швидкість реагування на виявлені порушення та мінімізацію їх негативних наслідків, сприяння кращому контролю за дотриманням законодавства. Недоліком є негативне сприйняття суб'єктом перевірки. Реалізуються шляхом безпосередньої участі контролюючого органу. Слід зазначити, що у сфері дорожнього господарства дані перевірки стосуються як органу державного управління (Замовника) так і безпосереднього виконавця будівельних робіт (Підрядника). керуючий орган реалізує свій контроль шляхом комплексу заходів, спрямованих на забезпечення відповідності будівельних робіт проектно-кошторисній документації, державним будівельним нормам і правилам, а також технічним умовам – авторським наглядом, що здійснюється автором проектною документації або особою, уповноваженою ним (Закон України, 2022).

Основними завданнями авторського нагляду є:

- контроль за дотриманням проектно-кошторисних рішень;
- забезпечення відповідності виконуваних робіт державним будівельним нормам і правилам, а також технічним умовам;
- внесення до проектною документації змін, зумовлених потребами будівництва;
- ведення журналів авторського нагляду;
- видача дозволів на виконання окремих видів робіт, що потребують спеціальних умов;
- участь у прийманні в експлуатацію закінчених об'єктів будівництва (Постанова Кабінету Міністрів України, 2007).

Перевагами авторського нагляду є:

- забезпечення якості будівельних робіт;
- зниження ризиків виникнення порушень;
- економія коштів замовника;
- своєчасне введення в експлуатацію об'єкта будівництва.

Слід зазначити, що авторський нагляд є обов'язковим при будівництві об'єктів, що належать до категорії складності СС2 та СС3, а також при будівництві інших об'єктів, визначених законодавством (Постанова Кабінету Міністрів України, 2007).

2. Інспектування. Інспектування. Поділяються на перевірки фактичного стану об'єктів державного контролю та на документальні перевірки.

2.1. Фактичні перевірки можуть проводитися як окремо, так і комплексно, залежно від мети та обсягу необхідних перевірок, можуть здійснюватися як планово, в рамках затвердженого графіку, так і позапланово, у разі виникнення підозр щодо порушень. Метою перевірки фактичного стану справ на об'єкті дорожнього господарства є підтвердження відповідності виконаних робіт проекту, якості застосованих матеріалів, здійснюються візуальною оцінкою об'єкту, проведенням вимірювань та лабораторних досліджень. Результатом є складання акту про результати фактичної перевірки, а в разі виявлення порушень – винесення приписів про їх усунення.

Реалізується наявністю технічного нагляду на будівництві. Авторський та технічний нагляд – це два важливих інструменти, що використовуються у сфері будівництва для забезпечення відповідності виконуваних робіт проектно-кошторисній документації, державним будівельним нормам та правилам. Однак, між ними існують суттєві відмінності, якщо авторський нагляд забезпечує реалізацію авторського задуму закладених у проектній документації, то технічний нагляд гарантує відповідність виконуваних робіт технічним вимогам, державним будівельним нормам та правилам, а також стандартам безпеки (Постанова Кабінету Міністрів України, 2007). Основними методами контролю технічного нагляду є проведення лабораторних випробувань та досліджень матеріалів, контроль за дотриманням технологічних норм та правил, виконання

геодезичних та інструментальних вимірювань, ведення журналу технічного нагляду, аналіз виконаних робіт на предмет відповідності проектним рішенням, державним будівельним нормам та правилам.

2.2. Документальні перевірки. Мета: перевірка відповідності наявної документації (договірних зобов'язань, проектно-кошторисної документації, актів прийому виконаних робіт, тощо) вимогам чинного законодавства та нормативно-технічних документів. Здійснюються шляхом ґрунтовного вивчення наданих документів, запиту додаткових документів, якщо це вимагається, ретельного аналізу отриманої інформації.

3. Аудит одна з ключових форм державного контролю у сфері дорожнього господарства, відіграє важливу роль у забезпеченні законності, результативності та ефективності діяльності суб'єктів господарювання у цій галузі.

Цілі аудиту:

- забезпечення неухильного дотримання вимог законодавства у сфері дорожнього господарства. Це стосується всіх аспектів діяльності, включаючи будівництво, ремонт, утримання доріг, використання бюджетних коштів, дотримання технічних норм і правил.

- виявлення та усунення порушень чинного законодавства. Аудитори ретельно вивчають документацію, проводять огляди, відбирають зразки продукції та матеріалів, щоб виявити будь-які відхилення від встановлених норм.

- підвищення ефективності використання бюджетних коштів, виділених на будівництво, ремонт та утримання доріг. Аналізується цільове використання коштів, перевіряються тендерні процедури, оцінюються економічна обґрунтованість витрат.

- забезпечення належного стану дорожньої інфраструктури. Завдяки аудиту виявляються недоліки у дорожньому покритті, розмітці, знаках, що сприяє їх своєчасному усуненню та покращенню безпеки дорожнього руху.

Суб'єкти аудиту:

- державні органи та їх структурні підрозділи, що здійснюють управління дорожнім господарством. Це можуть бути міністерства, служби, агентства, департаменти на різних рівнях.

- підприємства, установи та організації, які ведуть діяльність у сфері дорожнього господарства. До цієї категорії належать державні та приватні компанії, що займаються будівництвом, ремонтом, утриманням доріг, а також експлуатацією дорожньої інфраструктури.

- фізичні особи-підприємці, що здійснюють діяльність у сфері дорожнього господарства.

Аудит здійснюється уповноваженими органами державного аудиту, зокрема Державною аудиторською службою України та її територіальними органами. Ці органи мають відповідні повноваження, методики та кваліфікований персонал для проведення всебічної та об'єктивної перевірки (Постанова Кабінету Міністрів України, 2016).

4. Розслідування, будучи однією з ключових форм державного контролю у сфері дорожнього господарства, відіграє важливу роль у виявленні та усуненні порушень законодавства, запобіганні шкоді державним інтересам та забезпеченні законності та ефективності функціонування цієї галузі.

Цілі розслідування:

- виявлення та документування порушень чинного законодавства у сфері дорожнього господарства. Це може стосуватися порушення технічних норм і правил при будівництві, ремонті та утриманні доріг, неефективного використання бюджетних коштів, корупційних діянь, зловживання владою та службовим становищем;

- збір доказів на підтвердження порушень. Доказова база може включати документи, відео- та аудіозаписи, показання свідків, експертні висновки та інші матеріали, які свідчать про протиправні дії;

- притягнення винних осіб до відповідальності. Залежно від характеру та тяжкості порушення, винні особи можуть бути притягнуті до дисциплінарної, адміністративної або кримінальної відповідальності;

- відшкодування завданих державі збитків. У разі встановлення факту завданих державі збитків, винні особи зобов'язані їх відшкодувати; – попередження подібних порушень у майбутньому. Розслідування та його результати слугують прикладом для інших суб'єктів господарювання у сфері дорожнього господарства, змушуючи їх дотримуватися чинного законодавства.

Суб'єктом розслідування є правоохоронні органи в межах своїх повноважень. За результатами розслідування залежно від характеру та тяжкості порушення, до винних осіб можуть бути застосовані такі заходи відповідальності: адміністративні штрафи – штрафні санкції, накладені на суб'єкта господарювання або посадову особу.

Кримінальна відповідальність – у випадках, коли порушення мають ознаки кримінального правопорушення, винні особи можуть бути засуджені до позбавлення волі, штрафу, виправних робіт або інших видів покарання.

Висновки. Державний контроль у сфері дорожнього господарства, який здійснюється через різні форми, такі як аудит, розслідування та інспектування, має значний вплив на діяльність суб'єктів господарювання в цій галузі та на стан дорожньої інфраструктури загалом. Наслідки такого контролю можна поділити на позитивні та негативні наслідки.

До позитивних наслідків відносяться:

1. Забезпечення дотримання законодавства. Державний контроль змушує суб'єктів господарювання дотримуватися вимог законодавства щодо будівництва, ремонту, утримання доріг, використання бюджетних коштів, дотримання технічних норм і правил. Це мінімізує ризики виникнення аварій, покращує якість дорожнього покриття та загальний стан інфраструктури;

2. Підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

Завдяки державному контролю запобігається неефективне використання бюджетних коштів, корупційні діяння та зловживання владою. Це гарантує, що кошти платників податків використовуються за цільовим призначенням та з максимальною віддачею;

3. Захист прав та інтересів громадян. Державний контроль забезпечує безпеку дорожнього руху, захищає права та інтереси громадян на користування якісною дорожньою інфраструктурою.

4. **Підтримка добросовісної конкуренції:** Державний контроль створює рівні умови для всіх учасників ринку дорожнього господарства, стимулює добросовісну конкуренцію та запобігає монополізації.

5. Збільшення довіри до влади: Ефективний державний контроль демонструє, що влада серйозно ставиться до своїх обов'язків і вживає заходів для забезпечення законності та порядку в сфері дорожнього господарства.

До негативних наслідків можна віднести:

1. Необґрунтоване втручання в роботу суб'єктів господарювання: У деяких випадках державний контроль може призвести до необґрунтованого втручання в роботу суб'єктів господарювання, бюрократичних затримок, адміністративного тиску. Це може негативно впливати на їхню діяльність та інвестиційний клімат;

2. Недостатня ефективність контролю: У разі неефективного державного контролю можливі випадки, коли порушення законодавства залишаються непоміченими або не караються належним чином. Це може призвести до зниження рівня довіри до влади та неефективності використання бюджетних коштів;

3. Корупція: Недосконалість системи державного контролю може створювати умови для корупції, адже суб'єкти господарювання можуть намагатися уникнути відповідальності за допомогою хабарів.

Рекомендації щодо підвищення ефективності державного контролю:

– забезпечення прозорості та підзвітності органів державного контролю: Всі дії органів державного контролю повинні бути прозорими та підзвітними перед громадськістю. Це допоможе уникнути зловживань владою та корупції;

– удосконалення системи державного контролю. Державний контроль повинен бути ґрунтуватися на ризик-орієнтованому підході, зосереджуючись на суб'єктах господарювання з високим рівнем ризику порушення законодавства;

– застосування сучасних методів контролю. Використання сучасних методів контролю, таких як інформаційні технології, аналітика даних, може підвищити ефективність державного контролю та зменшити його бюрократичну складову;

– підвищення рівня кваліфікації працівників органів державного контролю. Працівники органів державного контролю повинні мати високий рівень кваліфікації та знань у сфері дорожнього господарства;

– створення сприятливого інвестиційного клімату. Державний контроль повинен здійснюватися таким чином, щоб всі учасники ринку мали рівні можливості для отримання замовлень та реалізації своїх проєктів.

Список використаних джерел:

1. Бурик М.М. Аналіз діяльності суб'єктів управління в сфері розвитку дорожньо-транспортної інфраструктури України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 15–16. С. 168–172.
2. Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України: технічне регулювання URL: https://restoration.gov.ua/timeline/tekhniche_rehliuvannia.html?filterdoc=Norm (дата звернення 23.03.2024).
3. Дія: Дозвіл на виконання будівельних робіт. URL: <https://guide.diaa.gov.ua/view/vydacha-dozvolu-na-vykonannia-budivelnikh-robit-2515ce43-d9a2-4644-9850-af44edb39540> (дата звернення 23.03.2024).
4. Про архітектурну діяльність: Закон України від 13.12.2022 № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14#Text> (дата звернення 23.03.2024).
5. Про регулювання містобудівної діяльності; Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (дата звернення 23.03.2024).
6. Про автомобільні дороги: Закон України від 20.12.2005 № 3235-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-15#Text> (дата звернення 23.03.2024).
7. Ковальчук О.М., Савченко І.А., Шевченко В.П. Роль державного контролю у забезпеченні безпеки дорожнього руху на автомобільних дорогах України, *Транспортні проблеми*. 2022. № 4. С. 56–62.
8. Морозенко О.С., Грищенко О.В., Пономаренко О.О. Проблеми та перспективи державного управління автомобільними дорогами в Україні. *Економіка та управління*. 2021. № 1. С. 123–134.
9. Про затвердження Положення про Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 № 439/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/439-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення 23.03.2024).
10. Про авторський та технічний нагляд під час будівництва об'єкта архітектури. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2007 № 903. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/903-2007-%D0%BF#Text> (дата звернення 23.03.2024).
11. Деякі питання виконання підготовчих і будівельних робіт Постанова Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення 23.03.2024).
12. Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.02.2016 р. № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення 23.03.2024).

References:

1. Buryk, M. M. (2020). Analiz diialnosti subiektiv upravlinnia v sferi rozvytku dorozhno-transportnoi infrastruktury Ukrainy [Analysis of the activities of management entities in the field of road and transport infrastructure development of Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid* No. 15–16, 2020, p. 168–172 [in Ukrainian].
2. Derzhavne ahentstvo vidnovlennia ta rozvytku infrastruktury Ukrainy: tekhnichne rehuliuвання [State Agency for Restoration and Development of Infrastructure of Ukraine: technical regulation] available at: https://restoration.gov.ua/timeline/tekhnichne_rehuliuвання.html?filterdoc=Norm (Accessed 23.03.2024).
3. Diia: Dozvil na vykonannia budivelnykh robot [Action: Permit for construction works], available at: <https://guide.diia.gov.ua/view/vydacha-dozvolu-na-vykonannia-budivelnykh-robot-2515ce43-d9a2-4644-9850-af44edb39540> (Accessed 23.03.2024).
4. Zakon Ukrainy "Pro arkhitekturnu diialnist" vid 13.12.2022 № 2849-IX [The Law of Ukraine "On Architectural Activity"], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14#Text> (Accessed 23.03.2024).
5. Zakon Ukrainy "Pro rehuliuвання mistobudivnoi diialnosti vid 17.02.2011 № 3038-VI [Law of Ukraine "On Regulation of Town Planning Activities"], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (Accessed 23.03.2024).
6. Zakon Ukrainy "Pro avtomobilni dorohy" vid 20.12.2005 № 3235-IV [Law of Ukraine "On Motorways"] available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-15#Text> (Accessed 23.03.2024).
7. Kovalchuk, O.M., Savchenko, I.A. and Shevchenko, V.P. (2022) Rol derzhavnoho kontroliu u zabezpechenni bezpeky dorozhnogo rukhu na avtomobilnykh dorohakh Ukrainy [The role of state control in ensuring traffic safety on Ukrainian highways], *Transportni problemy.*, No. 4, pp. 56–62 [in Ukrainian].
8. Morozenko, O.S., Hryshchenko, O.V. and Ponomarenko O.O. (2021), Problemy ta perspektyvy derzhavnoho upravlinnia avtomobilnymy dorohamy v Ukraini [Problems and prospects of state management of highways in Ukraine], *Ekonomika ta upravlinnia.*, 2021, No. 1, pp. 123–134 [in Ukrainian].
9. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy "Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Derzhavne ahentstvo vidnovlennia ta rozvytku infrastruktury Ukrainy" vid 10.09.2014 № 439 [Resolution of the Cabinet Ministers of Ukraine "On approval of the Regulation on the State Agency for Reconstruction and Development of the Infrastructure of Ukraine"] available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/439-2014-%D0%BF#%20Text> (Accessed 23.03.2024).
10. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy "Pro avtorskyi ta tekhnichniy nahliad pid chas budivnytstva obiekta arkhitektury" vid 11.07.2007 № 903 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On copyright and technical supervision during the construction of an architectural object"]. available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/903-2007-%D0%BF#Text> (Accessed 23.03.2024).
11. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy "Deiaki pytannia vykonannia pidhotovchykh i budivelnykh robot" vid 13.04.2011 № 466 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "Some issues of implementation of preparatory and construction works"] available: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-2011-%D0%BF#Text> (Accessed 23.03.2024).
12. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy "Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Derzhavnu audytorsku sluzhbu Ukrainy" vid 03.02.2016 r. № 43 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the Regulation on the State Audit Service of Ukraine"] available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF#Text> (Accessed 23.03.2024).